

**ЖИЗЗАХ ШАҲРИННИНГ МАДАНИЙ ҚИЁФАСИДАГИ УЛКАН
ЎЗГАРИШЛАР ХУСУСИДА**

Ўролова Феруза

ЖДПИ I-босқич магистранти

**ON THE GREAT CHANGES IN THE CULTURAL APPEARANCE OF THE CITY
OF JIZAK**

Urolova Feruza

First- Year Master's Student of JDPI

Мустақиллик йилларида ҳаётимизнинг барча жабҳаларида асрларга тенг бунёдкорлик ишлари амалга оширилдики, кўз ўнгимизда рўй бераётган бу янгилик ва ўзгаришларга кўникиб қолдик. Юртимизда кечаётган бу каби оламшумул воқеалар айниқса ўзгаларда ҳавас уйғотмоқда. Ўзбекистонга келиб-кетиб юрадиган хорижлик сайёҳлар аввал кўрганлари билан қиёслаб, тарихан қисқа даврда амалга оширилган улкан бунёдкорлик ишлари кўламидан ҳайратини яшира олмаяптилар, бу юртга, бу муқаддас заминда яшаётган одамларга ҳаваси келишини баралла айтадилар.

Тарихнинг не-не сир-синоатини ўз бошидан кечирган, кўплаб улуг инсонларга бешик, Амир Темур, Мирзо Улуғбек, Заҳириддин Муҳаммад Бобур каби буюк зотларга қўналға бўлган Жиззах, гарчи 1974 йилда янги ташкил этилган вилоятнинг марказига айлантирилган бўлса-да, расман одамлар назарида ҳам иккинчи тоифа шаҳар ҳисобланарди. Буни шаҳарнинг биргина марказий кўчадан иборат бўлганидан ҳам кўриш мумкин эди. Ўша пайтларда ушбу кўчанинг марказий қисмида жойлашган маъмурий идоралар, вилоят театри, Жиззах давлат педагогика институти биноларидан бошқа кўзга кўринарли иншоот ҳам, одамлар дам оладиган бирорта замонавий хиёбон ҳам бўлмаган. Айниқса, транспорт қатнови, муҳандислик-коммуникация инфратузилмаси, хизматлар замон талабларидан анча орқада қолиб кетган эди. Бир сўз билан айтганда, бутун бошли бир вилоят марказида кўп йиллар давомида ўзгаришлар сезилмас эди. Табиийки, шунга монанд туманлар, маҳаллалар, кўчалар қиёфаси ҳам кўримсиз эди. [4, 97]

Истиқлол йилларида Президентимиз раҳнамолигида вилоятни, жумладан, Жиззах шаҳрини ижтимоий-иқтисодий ривожлантириш, аҳоли турмуш фаровонлигини юксалтириш, одамларга муносиб турмуш шароити яратиш бўйича кенг кўламли ишларга амалга оширилди. Марказий кўча бўйлаб барпо этилган Жиззах санъат коллежи, олимпия захиралари мактабининг янги бинолари, “Ёшлар шаҳарчаси” ва “Ўрда” ёшлар экологик боғи, турли маъмурий, маданий, савдо ва хизмат кўрсатиш, дам олиш мажмуалари шаҳарга янги давр руҳини олиб кирди. Таълим ва тиббиёт муассасалари, маъмурий иншоотлар барпо этиш баробарида одамлар яхши дам олиб,

бўш вақтини мазмунли ўтказадигин маданият ва истироҳат масканлари қурилишига ҳам алоҳида эътибор қаратилмоқда. Собиқ шўролар даврида қурилган ва ҳудуд атмосферасига катта зарар етказган оҳак заводи шаҳар ташқарисига кўчирилиб, унинг ўрнида ям-яшил боғлар, турфа гулзорлар ташкил этилди.

Худуддаги ташландиқ ерлар ўзлаштирилиб, “Наврўзбулоқ” болалар боғи барпо этилди. Ўтган йиллар мобайнида тўрт гектар майдонда “Кексалар боғи” дам олиш маскани қурилди. “Истиклол” болалар боғи, Ҳамид Олимжон хиёбонида ҳам катта ҳажмда қурилиш-реконструкция ва ободонлаштириш ишлари амалга оширилди. “Ором” фавворалар мажмуаси, “Боғишамол”, “Сангзоркўл” дам олиш масканлари, “Истиклол” болалар боғи, “Форум” мажмуаси, Мустақиллик майдонидаги фавворалар хиёбони шаҳарликлар ва меҳмонлар сайр қиладиган, мириқиб дам оладиган хушманзара жойларга айлантирилди. Умумий майдони 65,8 гектар бўлган “Ёшлар шаҳарчаси”даги “Ёшлар сайилгоҳи”, “Ёшлар боғи”, “Ёшлар маркази” доимо талаба-ёшлар билан гавжум. Худди шундай иншоотлар “Ўрда” ёшлар экологик боғида ҳам барпо этилганлигини шу ўринда таъкидлашимиз лозим.

Умумхалқ байрами ва сайиллар ўтказиш ҳамда дам олишга мўлжалланиб, замонавий ва миллий меъморчилик анъналари асосида қурилган бу соя-салқин гўшаларни Жиззахнинг ўзига хос ташриф белгиси дейиш мумкин. Айниқса, бу мажмуалар ичидаги бир-биридан гўзал фавворалар, хиёбонлар бетакрорлиги билан кишини ўзига мафтун этади.

Кейинги йилларда Навоий ва Мустақиллик кўчалари оралиғида барпо этилган Истироҳат боғи шаҳарнинг диққатга сазовор жойларидан бирига айланди. Сувни камалакнинг етти рангида 25 метр баландликка пуркаётган мусиқали фавворалар, болалар учун турли ўйин майдончалари, аттракционлар, савдо ва хизмат кўрсатиш шаҳобчалари билан барпо этилган ушбу боғда юртдошларимизнинг мириқиб ҳордиқ чиқаришлари учун барча шароитлар муҳайё. Кейинги икки йилда шаҳарда 17 янги хиёбон барпо этилди. Истироҳат боғлари, сайилгоҳлардан ташқари, тўй-тантаналар, турли маросимлар ўтказишга мўлжаллаб қурилган тўйхона, қаҳвахона ва бошқа иншоотларнинг ҳаммасини санаб чиқиш қийин. Тўй ва байрамларда сервис усулида хизмат кўрсатадиган бундай жойларнинг кўпайиши шаҳар аҳолисига катта қулайлик яратмоқда [5, 166].

“Ким эдигу, ким бўлдик, деган савол қўйилса, аввало она шахрим Жиззахнинг мустақилликдан аввалги кўримсиз қиёфаси ва бугунги кўркем жамоли кўз олдимга келади”,-дейди меҳнат фахрийси, 82 ёшли отахон Абдулла Қаршибоев. Илгарилари бирор меҳмон келса, шаҳарда тузукроқ дам олиш маскани бўлмаганлигидан хижолат тортар эдик. Мақтанишга арзигулик тайинли иншоот йўқ эди, гарчи шаҳар деган номи бўлса-да. Бугун эса бутунлай бошқа манзара. Ҳаёт нашидасин суриб яшаш учун барча шароитлар муҳайё. Муҳтарам Президентимиз бошчилигида амалга оширилаётган улкан

бунёдкорлик ва ободончилик ишлари туфайли шахримиз гўё яшариб-яшнаб кетди. Лўнда қилиб айтганда, собиқ тузум даврида ҳудудидан темир йўл ўтгани учунгина шаҳарлар сониди бўлган Жиззах истиқлол йилларида юртимизнинг йирик иқтисодий, маданий ва маънавий марказларидан бирига айланди.

Истиқлол йилларида шаҳар марказидаги Мустақиллик кўчаси 50 метргача кенгайтирилиб, пастқам ва кўримсиз бинолар ўрнида 34 та кўп қаватли кўркам уй-жойлар қад ростлади. Алишер Навоий кўчасидаги собиқ “Сўғдиёна” стадиони ўрнида йирик спорт мажмуаси барпо этилди. 10 минг томошабинга мўлжалланган замонавий футбол майдонига эга мажмуанинг барпо этилиши болалар спорти ривожига ҳам муҳим аҳамият касб этаётди. Шаҳардаги учта йирик бозорда қайта қуриш ва реконструкция ишларининг амалга оширилиши сотувчи ва харидорлар учун қулай шароитларни яратилишига замин бўлди.

Шаҳарнинг темирйўл станцияси ёнидаги қадимий “Кўк бозор” ўрнида очик аксиядорлик жамияти шаклидаги янги “Марказий деҳқон бозори” барпо этилди. Бозорнинг 5 минг 400 квадрат метр савдо майдонига эга бўлган қишлоқ хўжалик маҳсулотлари павилониди 1 минг 152 савдо ўрни ташкил этилди. “Эски шаҳар деҳқон бозори” ва “Эски шаҳар буюм бозори”да ҳам кенг кўламли ўзгаришлар амалга оширилди. Ҳар икки бозорни қадимий Шарқ ва замонавий савдо маданияти талаблари асосида қайта қуриш асосида бу ердаги савдо расталари, дўконларнинг сотувчи ва харидорларга ҳар томонлама қулай бўлиши, санитария-гигиена, техник, хавфсизлик талабларига тўлиқ жавоб бериши кўзда тутилди. Мустақиллик йилларида барпо этилган бозорлар фақат савдо мажмуаси эмас, шаҳар ободлиги, халқимиз фаровонлигининг кўзгусига айланди.

Миллат, мамлакат тарихида юз берган воқеа-ҳодисалар моҳияти, истеъдодли шахсларнинг миллий ривожланиш ишига қўшган ҳиссаси йиллар, асрлар ўтган сари яққолроқ намоён бўлаверади [7].

Ўтмиш тарих чин маънодаги сабоқлардан иборат. Бу сабоқлар миллатни шакллантиради, тарбиялайди, улуғ аجدодларимизнинг маънавий, илмий ва диний мероси хотирамизда қайта жонланиб, онгу шууримизга сингиб боради. Бу мерс эл-юртни янги юксакликларга кўтаради.

Бизга маълумки, бутун республикамизда атоқли давлат ва жамоат арбоби Шароф Рашидовнинг 100 йиллик юбилейини нишонлашга катта тайёргарлик кўрилди. Вилоят марказида Шароф Рашидов хиёбони янгидан барпо этилди, 3 гектардан зиёд майдон кўкаламзорлаштирилди. Худудга Бельгиядан келтирилган тоғ қарагайи, қорақайин, лола дарахти каби 20 дан ортиқ дарахт турлари экилди. Диаметри 24 метр бўлган рангли фаввора қурилди. Хиёбон тўридаги “Ўзбекистон” меҳмонхонаси ҳам янгидан реконструкция қилинди. Унинг икки томонида жойлашган “Бўстон” ва “Наврўз”

мажмуалари тўла таъмирланиб, йирик анжуманлар ўтказиш учун қулай шароитлар яратилди.

Давлатимиз раҳбари Шавкат Мирзиёев Жиззах вилоятига ўз ташрифи давомида халқимизнинг севимли шоирлари Ҳамид Олимжон ва Зулфиянинг адабий меросини кенг жамоатчилик орасида тарғиб қилиш, уларнинг асарларидаги эзгу ғоялар моҳиятини ёшларга етказиш лозимлигини алоҳида таъкидлаган эди. Президентимиз ташаббуси билан барпо этилган Ҳамид Олимжон ва Зулфия хиёбони, икки шоир номи билан аталувчи Ўзбек тили ва адабиётини чуқур ўқитишга ихтисослаштирилган мактаб-интернат ҳамда музей халқимизнинг ардоқли фарзандларига кўрсатилган улкан эҳтиром намунаси бўлди [6].

Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2017 йил 23 июндаги “Жиззах шаҳрида Ҳамид Олимжон ва Зулфия номидаги она тили ва адабиёти фанини чуқурлаштириб ўқитишга ихтисослаштирилган мактаб-интернат ташкил этиш тўғрисида”ги қарори билан мазкур мактаб-интернат учун 4 қаватли бино қуриб битказилди. Бу ерда яратилган замонавий шароитлар, фаоллар зали ўқувчиларни ҳар томонлама муносиб таълим олишига хизмат қилмоқда.

Жиззах шаҳридаги тарихий Хўжа Нуриддин мадрасасида ўзбек адабиётининг атоқли намоёндалари Ҳамид Олимжон ва Зулфиянинг адабий меросини кенг тарғиб қилиш мақсадида музей ташкил этилди. Бунинг учун мадраса биноти тубдан таъмирланиб, олдинги тарихий кўриниши тикланди. Мадрасанинг гумбаз қисми сирланган кошин билан қопланди.

Хулоса қилиб айтганда, мустақиллик йилларида Жиззах шаҳрида кенг-қўламда бунёдкорлик ва обондончилик ишлари олиб борилмоқда. Бу қурилиш ишлари нафақат шаҳар чиройига, балки ҳудуд аҳолисининг муносиб ҳордиқ чиқаришига ҳам замин яратмоқда.

Истиқлол йилларида кечган умримизга, эришган ютуқларимизга танқидий кўз ташлаб, хато-камчиликларни ҳолисона таҳлилдан ўтказиб, халқимизнинг салоҳияти ва имкониятларини чамалаб, ғайрат-шижоатга тўла ёшларимизга таяниб, келгуси беш йиллик учун ҳаракатлар стратегиясини қабул қилганимиз, халқни тинглаш, унинг ичида бўлиш, муаммоларни ҳал қилиш давлат идораларининг бирламчи вазифасига айлангани Ўзбекистонда, хусусан Жиззах вилоятида янги уйғониш фасли куртак ёзаётгани, мева тугаётганидан далолатдир.

Фойдаланган адабиётлар рўйхати

1. Мирзиёев Ш.М. Танқидий таҳлил, қатъий тартиб-интизом ва шахсий жавобгарлик ҳар бир раҳбар фаолиятнинг кундалик қондаси бўлиши керак. Тошкент. 2017.
2. Мирзиёев Ш.М. Буюк келажакимизни мард ва олижаноб халқимиз билан бирга қураимиз. Т.: “Ўзбекистон”, 2017.

3. Мирзиёев Ш.М. Эркин ва фаровон, демократик Ўзбекистон давлатини биргаликда бирпо этамиз. Т.: “Ўзбекистон”, 2016.
4. Ахмедов Э.А. Ўзбекистон шаҳарлари мустақиллик йилларида. Тошкент. 2002.
5. Абиркулов Қ. Иқтисодий география. Тошкент. 2004.
6. www.industurionjizzax.uz
7. Қозоқов Э., Худойбердиев Т. Чаман ичинда бир гул. Т.: “Шарқ”, 2020.